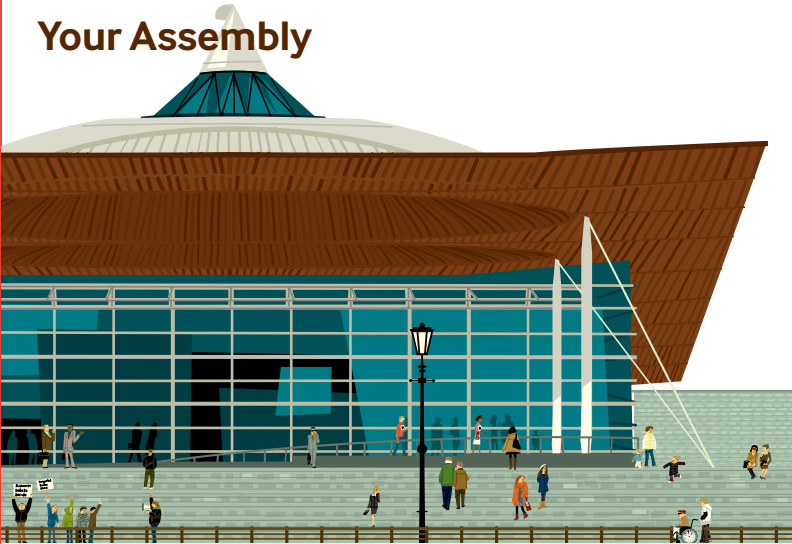

**Darganfod
Dadlau
Dewis**

—
**Discover
Debate
Decide**

Dy Gynulliad di
—
Your Assembly

Beth yw Cynulliad Cenedlaethol Cymru?
Mae Cynulliad Cenedlaethol Cymru'n cynnwys 60 o Aelodau Cynulliad o bob rhan o Gymru. Maen nhw'n cael eu hethol gan bobl Cymru i'w cynrychioli nhw a'u cymunedau, i wneud cyfreithiau ar gyfer Cymru, ac i sicrhau bod Llywodraeth Cymru yn gwneud ei gwaith yn iawn.

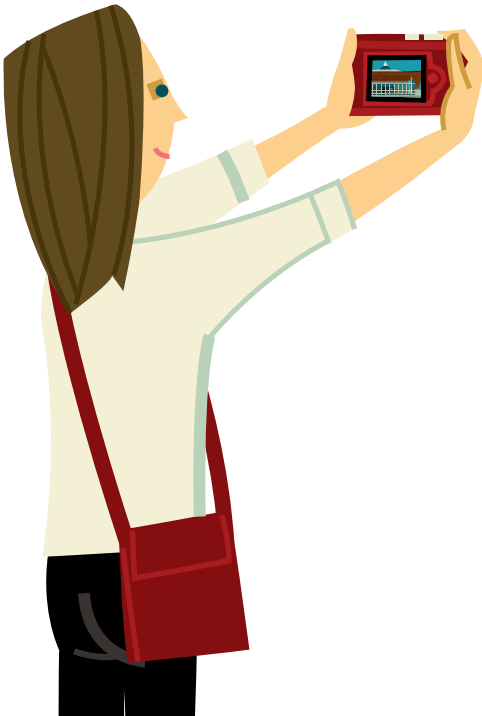
What is the National Assembly for Wales?
The National Assembly for Wales is made up of 60 Assembly Members from across Wales. They are elected by the people of Wales to represent them and their communities, make laws for Wales and to ensure the Welsh Government is doing its job properly.

Y Senedd

The Senedd

Croeso i'r Senedd, cartref Cynulliad Cenedlaethol Cymru. Ers iddo agor yn 2006, mae'r Senedd wedi dod yn un o'r adeiladau mwyaf eiconig yng Nghymru. Gwneir cyfreithiau Cymru yn y Senedd ac, yn 2008, dyma lle y pasiwyd y gyfraith Gymreig gyntaf ers y 10fed ganrif. Mae'r adeilad a'r Siambr yn fannau cyhoeddus fel y gall pobl Cymru wylïo Aelodau'r Cynulliad wrth eu gwaith.

Welcome to the Senedd, home of the National Assembly for Wales. Since it opened in 2006, the Senedd has become one of Wales's most iconic buildings. The Senedd is where laws for Wales are made and, in 2008, it was the place where a Welsh law was passed for the first time since the 10th century. The building and the Siambr (debating chamber) are public spaces so the people of Wales can watch Assembly Members in action.

Effeithlonrwydd Ynni

Energy Efficiency

Dyluniwyd ac adeiladwyd y Senedd i'r safonau amgylcheddol uchaf ac mae'n un o'r adeiladau llywodraeth mwyaf effeithlon o ran ynni yn y DU. Mae nodweddion ecogyfeillgar y Senedd yn adlewyrchu amcan y Cynulliad Cenedlaethol i arwain y ffordd o ran cynaliadwyedd yng Nghymru.

The Senedd was designed and built to the highest environmental standard and is one of the most energy efficient government buildings in the UK. The Senedd's environmentally friendly features reflect the National Assembly's aim to lead the way for sustainability in Wales.

Dŵr

Cesglir y dŵr glaw o do'r Senedd ac mae'n cael ei storio mewn un tanc mawr sy'n dal cymaint â 100,000 gwydraid o ddŵr! Defnyddir y dŵr i lanhau'r Senedd, ar gyfer gwaith cynnal a chadw cyffredinol ac fel dŵr tynnu yn y tai bach.

Water

Rainwater is collected from the Senedd's roof in one large tank which holds as much as 100,000 glasses of water! The water is used for washing the Senedd, general maintenance and for flushing the toilets.

Golau

- mae waliau gwydr yn lleihau'r angen am olau artiffisial;
- defnyddir bylbiau golau sy'n effeithlon o ran ynni;
- mae ffenestr gron fawr ar frig y twndis ac mae 89 o diwbiau sy'n adlewyrchu golau i mewn i'r Siambr.

Light

- glass walls reduce the need for artificial light;
- long lasting energy efficient light bulbs are used;
- there is a large circular window at the top of the funnel and 89 tubes reflect light down into the Siambr.

Boeler Biomas

Bio (byw) màs (deunydd)

Biomass Boiler

Bio (living) mass (material)

Mae'r boeler biomas yn llosgi naddion pren a pheledi pren wedi'u hailgylchu. Mae pren yn lanach i'w losgi na glo ac mae'n cynhyrchu llai o lygredd. Pan losgir y peledi, maent yn cynhyrchu lludw y gellir ei ddefnyddio fel gwrtaih ar gyfer yr ardd!

The biomass boiler burns recycled wood chips and wood pellets to heat the building. Wood is cleaner to burn than coal and, as a result, produces less pollution. When the pellets are burned they produce ash which can be used as fertiliser on a garden!

Gwresogi

Mae 27 o bibellau sydd wedi eu drilio 100 metr i mewn i'r ddaear.

Yn y gaeaf, caiff y dŵr ei bwmpio drwy'r pibellau a chaiff ei gynhesu gan y ddaear i 14°C. Yna, bydd y dŵr yn mynd drwy bibellau bach o dan y llawr llechi i gadw tymheredd cyson yn yr adeilad. Yn yr haf, bydd y system yn gwrthdroi i gadw'r adeilad yn oer.

Heating

There are 27 pipes which are drilled 100 metres into the ground.

In winter, water is pumped through the pipes and heated by the earth to 14°C. The water then passes through small pipes underneath the slate floor to keep the building at a constant temperature. In summer, the system reverses to help keep the building cool.

Oeri

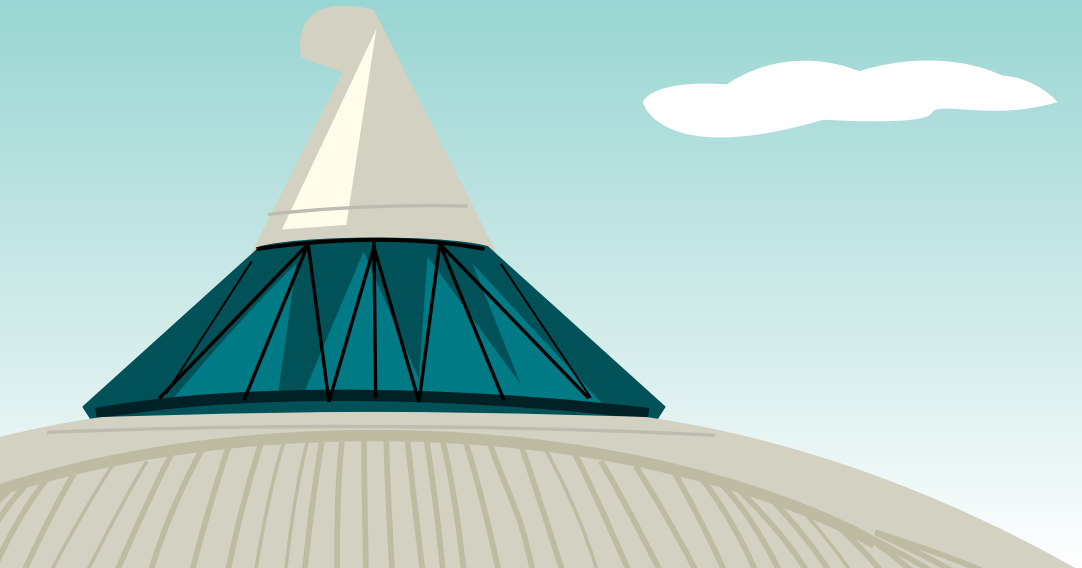
Ar y to, mae cwfl gwynt sy'n edrych ychydig yn debyg i het Smurff! Ei hyd yw chwe metr ac mae'n troi yn y gwynt. Mae hyn yn caniatáu i aer cynnes o'r Siambr gael ei dynnu allan ac i aer oerach fynd i mewn iddo. Mae hyn yn lleihau'r defnydd o system aerdymheru.

- mae fentiau yn y to ac mae'r ffenestri yn agor i sicrhau bod yr adeilad wedi'i awyru'n ddigonol, tra bo slabiau concrid noeth a slabiau llechi yn amsugno gwres ac yn aros yn oer.

Cooling

On the roof there is a wind cowl which looks a little like a Smurf's hat! It is six metres in height and rotates in the wind. This allows warm air from the Siambr to be drawn out, and cooler air to enter. This reduces the need for air conditioning.

- roof vents and windows open to keep the building well ventilated, and exposed concrete and slate slabs absorb heat and remain cool.

Rôl y Cynulliad

The Role of the Assembly

Beth yw Cynulliad Cenedlaethol Cymru?

Mae Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn cynnwys 60 o Aelodau Cynulliad o bob rhan o Gymru. Maen nhw'n cael eu hethol gan bobl Cymru i'w cynrychioli nhw a'u cymunedau, i wneud cyfreithiau ar gyfer Cymru, ac i sicrhau bod Llywodraeth Cymru yn gwneud ei gwaith yn iawn.

What is the National Assembly for Wales?

The National Assembly for Wales is made up of 60 Assembly Members from across Wales. They are elected by the people of Wales to represent them and their communities, make laws for Wales and to ensure the Welsh Government is doing its job properly.

**“Mae’n gofyn
cwestiynau ac yn
cynnig awgrymiadau
i Lywodraeth Cymru”**

**“It asks questions and
gives suggestions to
the Welsh Government”**

**“Mae’n gwneud
cyfreithiau i Gymru
a elwir yn Ddeddfau
Cynulliad”**

**“It makes laws for
Wales called Assembly
Acts”**

Cynrychioli Cymru a'i phobl

Representing Wales and its people

Beth y mae Aelodau'r Cynulliad yn ei wneud?

Mae gan y Cynulliad 60 o Aelodau Cynulliad etholedig – dewisir 40 ohonynt i gynrychioli etholaethau unigol a dewisir 20 ohonynt i gynrychioli pum rhanbarth Cymru.

What do Assembly Members do?

The Assembly is made up of 60 elected Assembly Members – 40 are chosen to represent individual constituencies and 20 are chosen to represent the five regions of Wales.

Cynrychioli'r
gymuned gyfan

Represent the
whole community

Llythyru, e-bostio, ac ati

Write letters, emails etc

Cynrychioli eu plaid

Represent their party

Ystyried materion lleol
a chenedlaethol

Consider local and
national matters

Gwasanaethu ar bwyllgorau

—
Serve on committees

Trafod yn y Cyfarfod Llawn

—
Debate in Plenary

Rhoi cyngor a chyfarfod
â'u hetholwyr

—
Give advice and meet
their constituents

Cynnig cyfreithiau

—
Propose laws

Pleidleisio ar gyfreithiau

—
Vote on laws

Craffu ar waith
Llywodraeth Cymru

—
Scrutinise the Welsh
Government

Pwysu a mesur manteision
ac anfanteision

—
Weigh up advantages
and disadvantages

Beth sy'n digwydd yn y Siambr?

What happens in the Siambr?

Mae'r Cynulliad yn cyfarfod bob prynhawn dydd Mawrth a dydd Mercher fel arfer am 13.30 yn y Siambr. Gelwir y cyfarfodydd hyn yn Gyfarfodydd Llawn.

Mae croeso i'r cyhoedd ddod i wyllo'r Cyfarfodydd Llawn o'r oriel gyhoeddus sydd uwchben y brif Siambr. Mae gan bob sedd sgrin fach sy'n dangos pwy bynnag sy'n siarad yn y Siambr.

Mae gan yr holl Aelodau eu cyfrifiaduron personol eu hunain y gallant eu defnyddio i bleidleisio ac i ddefnyddio'r rhyngrwyd a'r system e-bost. Pan geir pleidlais, dangosir y canlyniadau'n gyflym iawn ar sgriniau plasma mawr yn y Siambr.

The Assembly usually meets every Tuesday and Wednesday afternoon at 13.30 in the Siambr. These meetings are called Plenary meetings.

Members of the public are welcome to come and watch Plenary from the public gallery which is above the main Siambr. Each seat has a small screen showing the person who is speaking in the Siambr.

Each Assembly Member has their own personal computer from which they can vote, access the internet and use email. When a vote is carried out the results are displayed very quickly on large plasma screens in the Siambr.

Deddfu ar gyfer Cymru

Making laws for Wales

Gall Cynulliad Cenedlaethol Cymru wneud cyfreithiau i Gymru. Deddfau yw'r enw ar gyfreithiau'r Cynulliad.

Mae gan y Cynulliad y pŵer ar hyn o bryd i wneud cyfreithiau yn yr 20 maes gyferbyn. Edrychwch ar y darlun y tu mewn a cheisiwch ddarganfod pwerau'r Cynulliad gan roi cylch o amgylch cynifer ag y medrwch.

The National Assembly can make laws for Wales. Assembly laws are called Acts.

The Assembly currently has the power to pass laws in the 20 fields opposite. Look at the illustration inside and find the powers of the National Assembly then circle as many of them as you can.

- 01 Amaethyddiaeth, pysgodfeydd, coedwigaeth a datblygu gwledig
- 02 Henebion ac adeiladau hanesyddol
- 03 Diwylliant
- 04 Datblygu economaidd
- 05 Addysg a hyfforddiant
- 06 Yr amgylchedd
- 07 Gwasanaethau tân ac achub a hybu diogelwch rhag tân
- 08 Bwyd
- 09 Iechyd a gwasanaethau iechyd
- 10 Priffyrdd a thrafnidiaeth
- 11 Tai
- 12 Llywodraeth leol
- 13 Cynulliad Cenedlaethol Cymru
- 14 Gweinyddiaeth gyhoeddus
- 15 Lles cymdeithasol
- 16 Chwaraeon a hamdden
- 17 Twristiaeth
- 18 Cynllunio gwlad a thref
- 19 Dŵr ac amddiffyn rhag llifogydd
- 20 Y Gymraeg

- 01 Agriculture, fisheries, forestry and rural development
- 02 Ancient monuments and historic buildings
- 03 Culture
- 04 Economic development
- 05 Education and training
- 06 Environment
- 07 Fire and rescue services and promotion of fire safety
- 08 Food
- 09 Health and health services
- 10 Highways and transport
- 11 Housing
- 12 Local government
- 13 National Assembly for Wales
- 14 Public administration
- 15 Social welfare
- 16 Sport and recreation
- 17 Tourism
- 18 Town and country planning
- 19 Water and flood defences
- 20 Welsh Language

Gorsaf Drenau-Railway

Coffi Office

Bwyd & Ffrwyd

Rheolau'r Siambr!

Siambr Rules!

Ceir rheolau a rheoliadau y mae'n rhaid eu dilyn yn ystod y Cyfarfod Llawn yn y Siambr. Gelwir y rhain yn Reolau Sefydlog. Y Llywydd sy'n gyfrifol am gadw trefn a sicrhau bod pawb yn dilyn holl reolau a rheoliadau'r Siambr. Gwaith y Llywydd yw:

- cadeirio'r Cyfarfod Llawn (dydd Mawrth a dydd Mercher am 13.30 fel arfer);
- cadw golwg ar y cwestiynau sy'n cael eu gofyn yn y Cyfarfod Llawn;
- cadw trefn;
- sicrhau nad yw unrhyw Aelod yn bod yn gas, yn ddigywilydd neu'n ymddwyn yn wael;
- sicrhau bod pob Aelod yn parchu hawdurdod y Llywydd.

Rhaid i'r Aelodau sy'n cael eu galw i siarad gan y Llywydd lynu at y pwynt ac mae'n bosibl y rhoddir terfyn amser iddynt hefyd.

There are rules and regulations that have to be followed during Plenary meetings in the Siambr. These are called Standing Orders. The person in charge of keeping order and making sure that all Siambr rules and regulations are followed is the Presiding Officer. The Presiding Officer's job is to:

- chair Plenary meetings (usually Tuesdays and Wednesdays at 13.30);
- keep an eye on questions to be asked in Plenary;
- maintain order;
- make sure that no Assembly Member is being nasty, rude or badly behaved;
- make sure that all Assembly Members respect the authority of the Presiding Officer.

Assembly Members called to speak by the Presiding Officer must stick to the point and may be given a time limit as well.

Y Byrllysg

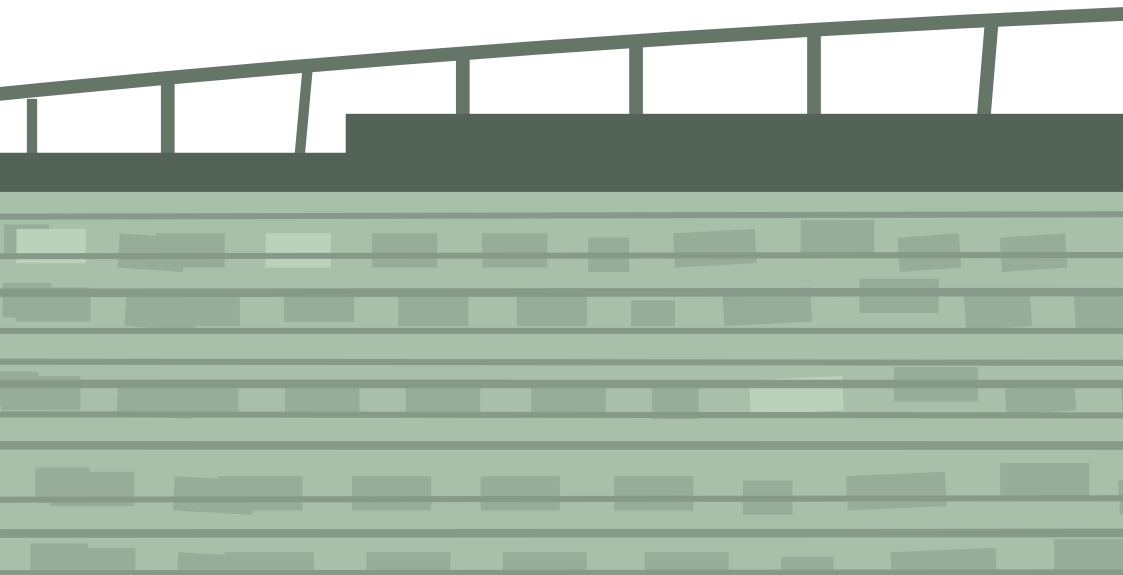
The Mace

Dyma rai ffeithiau am y Byrllysg, sydd i'w weld o flaen cadair y Llywydd:

- dyma rodd gan Senedd De Cymru Newydd, Awstralia;
- mae'n symbol o awdurdod y Cynulliad;
- cafodd ei gyflwyno i'r Cynulliad pan agorwyd y Senedd ar 1 Mawrth 2006;
- mae wedi'i wneud o aur, arian a phres;
- cost ei wneud oedd £10,500;
- cymerwyd 300 awr i'w greu.

Here are some facts about the Mace which can be seen in front of the Presiding Officer's chair:

- it was a gift from the Parliament of New South Wales, Australia;
- it's a symbol of the authority of the Assembly;
- it was presented to the Assembly at the opening of the Senedd on 1 March 2006;
- it's made from gold, silver and brass;
- it cost £10,500 to make;
- it took 300 hours to produce.

Dwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif

Making the Welsh Government accountable

Mae'r Cynulliad Cenedlaethol yn sicrhau bod Llywodraeth Cymru yn gwneud ei gwaith yn iawn, ar ran pobl Cymru. Mae'n gwneud hyn drwy ofyn cwestiynau yn y Siambr neu mewn cyfarfodydd pwyllgor (sy'n debyg i gyfarfodydd cyngor ysgol). Bydd y pwyllgorau yn edrych ar bwnc penodol yn fanwl ac maent yn ffordd i unigolion a sefydliadau fynegi eu barn.

The National Assembly makes sure that the Welsh Government is doing its job properly, on behalf of the people of Wales. It does this by asking questions in the Siambr or during committee meetings (similar to school council meetings). Committees will look at a particular subject in depth and provide a way for individuals and organisations to get their views across.

Pwy yw Llywodraeth Cymru?

Mae Llywodraeth Cymru'n cynnwys y Prif Weinidog, Gweinidogion Cymru a Dirprwy Weinidogion Cymru. Ni ellir cael mwy na 12 o Weinidogion, heb gynnwys y Prif Weinidog.

Who is the Welsh Government?

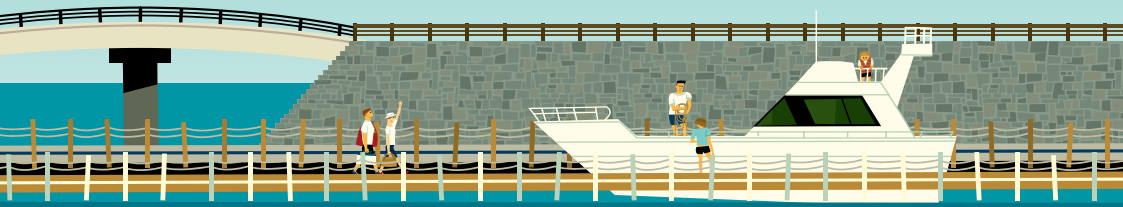
The Welsh Government consists of the First Minister, the Welsh Ministers and the Deputy Welsh Ministers. There cannot be more than 12 Welsh Ministers, not including the First Minister.

Beth yw'r gwahaniaeth rhwng Llywodraeth Cymru a Chynulliad Cenedlaethol Cymru?

Llywodraeth Cymru sy'n gyfrifol am ddatblygu a gweithredu polisiau. Mae'r Cynulliad Cenedlaethol yn craffu ar waith Llywodraeth Cymru ac yn sicrhau ei bod yn gwneud ei gwaith yn iawn.

What is the difference between the Welsh Government and the National Assembly for Wales?

The Welsh Government is responsible for developing and implementing policies. The National Assembly for Wales scrutinises the work of the Welsh Government and makes sure it's doing its job properly.

Lliwiau'r Pleidiau

Party Colours

Plaid Cymru
—
The Party of Wales

Ceidwadwyr Cymreig
—
Welsh Conservatives

Llafur Cymru
—
Welsh Labour

**Democratiaid
Rhyddfrydol Cymru**
—
Welsh Liberal Democrats

Y Pwyllgorau

Committees

Grwpiau o Aelodau Cynulliad sy'n cynrychioli pob plaid wleidyddol yn y Cynulliad yw'r pwyllgorau.

Gall pwyllgorau'r Cynulliad:

- astudio manylion Biliau (cyfreithiau arfaethedig) a chynnig argymhellion ar gyfer gwneud diwygiadau;
- gofyn am farn sefydliadau allanol a'r cyhoedd;
- herio Gweinidogion Llywodraeth Cymru ynglŷn â'u gwaith;
- gofyn cwestiynau anodd i Lywodraeth Cymru.

Committees are groups of Assembly Members who represent all the political parties in the Assembly.

Assembly committees can:

- look at the details of Bills (proposed laws) and make recommendations for improvements;
- ask outside organisations and the public what they think;
- challenge Welsh Government Ministers about their work;
- ask the Welsh Government tough questions.

Penawdau'r Cynulliad Rhai dyddiadau pwysig

Assembly Headlines Significant dates

6 Mai 1999

Cynhaliwyd etholiad
y Cynulliad Cyntaf

1 Mai 2003

Cynhaliwyd etholiad
yr Ail Gynulliad

3 Mai 2007

Cynhaliwyd etholiad
y Trydydd Cynulliad

5 Mai 2011

Cynhaliwyd etholiad
y Pedwerydd Cynulliad

25 Gorffennaf 2006

Rhodddwyd Cydsyniad Brenhinol
i Ddeddf Llywodraeth Cymru
(2006). Mae'r Ddeddf hon
yn gwahanu'r Cynulliad
Cenedlaethol a Llywodraeth
Cymru'n ffurfiol.

6 May 1999

First Assembly election held

1 May 2003

Second Assembly election held

3 May 2007

Third Assembly election held

5 May 2011

Fourth Assembly election held

25 July 2006

The Government of Wales Act
(2006) receives Royal Assent.
This Act formally separates
the National Assembly and
the Welsh Government.

26 Mehefin 2008

Seremoni agoriadol swyddogol Siambr Hywel, Siambr drafod y Cynulliad i bobl ifanc, yn cael ei chynnal ym mhresenoldeb Ei Uchelder Brenhinol, Tywysog Cymru.

Gorffennaf 2008

Y Mesur Gwneud lawn am Gamweddau'r GIG (Cymru) yw'r gyfraith gyntaf i gael ei gwneud yng Nghymru ers y 10fed ganrif.

3 Mawrth 2011

Cynhelir refferendwm ar bwerau deddfwriaethol Cynulliad Cenedlaethol Cymru. Mae pobl Cymru yn pleidleisio o blaid rhoi mwy o bwerau i Gynulliad Cenedlaethol Cymru i wneud cyfreithiau yng Nghymru.

26 June 2008

The official opening ceremony of Siambr Hywel, the National Assembly's Youth Debating Chamber, takes place in the presence of HRH The Prince of Wales.

July 2008

The NHS Redress (Wales) Measure is the first law to be made in Wales since the 10th century.

03 March 2011

A referendum on the National Assembly for Wales's legislative powers is held. The people of Wales vote in favour of granting the National Assembly for Wales further powers for making laws in Wales.

Cymryd rhan

Get involved

Os hoffech fynd ar daith dywysedig o amgylch y Senedd neu wylïo'r Cyfarfod Llawn neu gyfarfod pwyllgor yn ystod eich ymweliad nesaf, ffoniwch ein llinell archebu ar 0845 010 5500 neu anfonwch neges e-bost at archebu@cymru.gov.uk.

Os hoffech awgrymu syniad i newid rhywbeth yng Nghymru, anfonwch eich syniad mewn neges e-bost at deisebau@cymru.gov.uk.

I gael rhagor o wybodaeth am yr hyn sy'n digwydd yn y Cynulliad, ewch i www.cynulliadcymru.org, gwyliwch y trafodion ar www.senedd.tv, neu dilynwch ni ar Facebook a Twitter.

If you'd like to go on a guided tour or watch Plenary or a committee meeting during your next visit, please call our booking line on 0845 010 5500 or email assembly.bookings@wales.gov.uk.

If you'd like to suggest an idea to change something in Wales, email your idea to petition@wales.gov.uk.

For more information on what's happening at the Assembly, visit www.assemblywales.org, watch proceedings on www.senedd.tv or follow us on Facebook and Twitter.

Gellir cael rhagor o gopiau o'r ddogfen hon mewn ffurfiâu hygyrch, yn cynnwys Braille, print bras, fersiwn sain a chopïau caled gan:

www.cynulliadcymru.org
gwybodaeth@cymru.gov.uk
archebu@cymru.gov.uk
 Ffon: 0845 010 5500

©Hawlfraint Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2012

Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difriol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

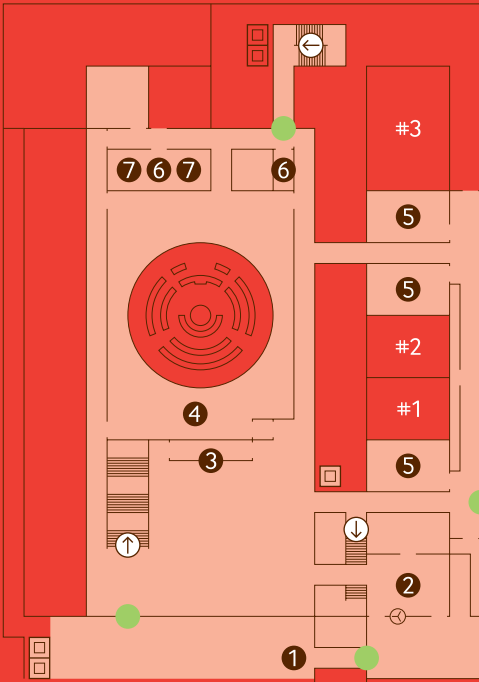
Copies of this report can also be obtained in accessible formats including Braille, large print, audio or hard copy from:

www.assemblywales.org
assembly.info@wales.gov.uk
assembly.bookings@wales.gov.uk
 T 0845 010 5500

©National Assembly for Wales Commission Copyright 2012

The text of this document may be reproduced free of charge in any format or medium providing that it is reproduced accurately and not used in a misleading or derogatory context. The material must be acknowledged as copyright of the National Assembly for Wales Commission and the title of the document specified.

Neuadd

Prif Fynedfa
Main Entrance ①

Diogelwch ac Ystafell Gotiau
Security and Cloakroom ②

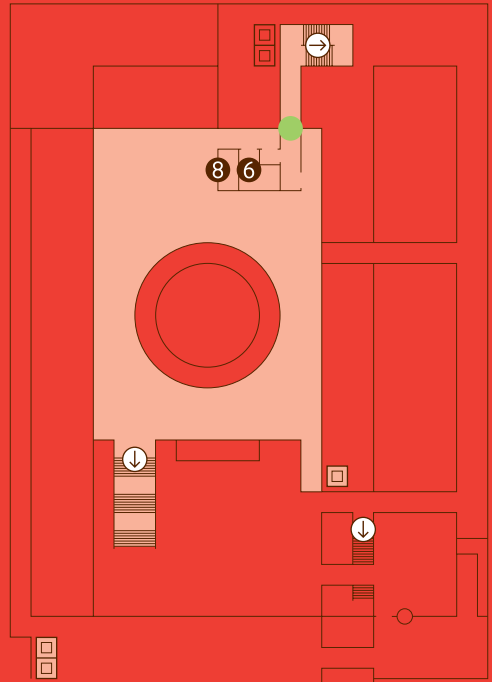
Y Dderbynfya
Reception ③

Oriel Gyhoeddus y Siambr
Siambr Public Gallery ④

Orielau Cyhoeddus y Pwyllgorau
Committee Public Galleries ⑤

Toiled â Chymhorthion
Assisted Toilet ⑥

Oriel

Toiledau
Toilets ⑦

Siop a Chaffi
Shop and Café ⑧

Allanfa Dân
Emergency Exit ●

Lifft
Lift □

Grisiau
Stairs ↑

T 0845 010 5500
www.chwilotaynycynulliad.org
www.exploretheassembly.org

Cynulliad
Cenedlaethol
Cymru
National
Assembly for
Wales

